

ELEMTERJEDÉS A SAINT LUCIA-I KREOLBAN

Bozsó Réka

Bevezetés

A Kis-Antillákhoz tartozó szigeten, Saint Lucián mintegy 200 000 ember által beszélt kreol nyelv (innenről rövidítve SLC) a francia alapú kreolok közé tartozik. A nyelv szókincse kb. 84%-ban a franciára, mint úgynevezett lexifikáló nyelvére vezethető vissza. A kreol párhuzamosan létező és egymásnak nagyrészt ellentmondó eredetelméletek összegzéséből következtetve nagy valószínűséggel *gyors kreolizáció* (Thomason 2005, Bickerton 1984, Lefebvre 2001) folytán jött létre. A Szókincse és fonémakészlete a franciáéval nagyban megegyezik, morfológiája és nyelvtana azonban egy a kreolokra jellemző módon kialakult egyedi struktúra, mely bizonyos elméletek szerint (Reinecke 1938, Thomason 2005) sokat merít a kialakulásában szerepet játszó egyéb szubsztrátumnyelvekből, mint a nyugat-afrikai bantu, kwa és fon nyelvek, valamint portugál alapú tengerészeti pidzsinek.

Az, hogy a francia nyelv számos esetben jól láthatóan alapul szolgálhatott a kreol fonémakészletének és szókincsének, elősegíthet egy olyan elemzést, melyben a kreolizáció időszakában végbemenő és az SLC fonémakészletének kialakulására jellemző hangtani folyamatokra következtethetünk, illetve elemezhetjük a kreol nyelv hangtanát a franciáéhoz hasonlítva. Jelen cikk a francia kreol nyelv hangjait a franciában megtalálható hangokkal hasonlítja össze. Az elemzés tárgya a magánhangzók között létrejövő elemterjedés, valamint a magán- és mássalhangzói pozíciók közötti terjedés. Ezen elemzés elkészítéséhez többek között azon írásos dokumentumok szolgálnak alapul, melyek a nyelv jelenlegi hangtanát és szókincsét az egyes szótári elemek eredetének megjelölésével rögzítik. Ilyen módon ezen cikk elsődleges forrása a SIL International által 2001-ben kiadott angol–kreol szótár (Frank 2001) és a szótárt összeállító kutató egyik konferencia-előadásának absztraktja (Frank 2007). A szótár, melyet példáim nagy százalékához használtam, egy 326 oldalas kötet, melyben a kreol nyelv szavainak szócikkeinél a szó jelentésén és szófaján túl a visszavezethető eredete, valamint annak nyelve és eredeti formája olvasható, és majdnem minden szó példamondatba is van helyezve:

glisad N slide, slip.

I pwan yon glisad èk i tonbé adan dlo-a!

He took one big slide and fell in the water!

[< Fr. *glissade*]

Frank (2001: 81)¹

Némely folyamat esetében a szótárban fellelhető információ nem bizonyul elégségesnek, így további példákat vettem át egy olyan tanulmányból, amely magát a nyelvet és közvetlen testvérnnyelveit (szintén kis-antilláki francia alapú kreol nyelveket) írja le (Nikiema 1999).

A kreol nyelv és lexifikáló nyelvének hangjai és szókinccselei között több, szisztematikus eltérés van, melyek kialakulására látványos és átlátható magyarázatot adhat a szigorú CVCV fonológia, és azon belül az elemelmélet Scheer (1999)-féle változata. A Scheer (1999)-féle elemeknek a kormányzás és engedélyezés feltételei mellett való terjedése és lekapcsolódása a nyelv hangtanában és morfológiájában igen sok a lexifikáló nyelvhez mért különbséget megmagyaráz, melyek közül ezen cikk témája az elemterjedés.

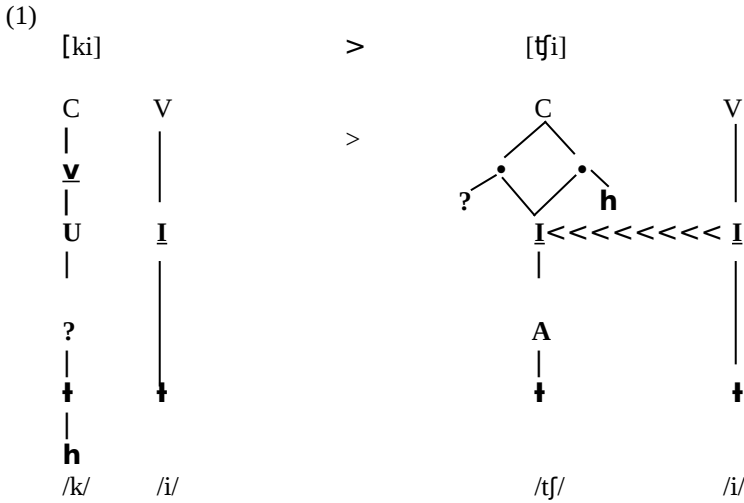
1. Elméleti keret

A kormányzásfonológia keretén belül a szigorú CVCV fonológia leírása szerint minden nyelv tulajdonsága, hogy törekszik a *mássalhangzó-magánhangzó-mássalhangzó-magánhangzó* szótagszerkezetre, mi több, minden szótag ilyen módon ábrázolandó.

A lineáris fonológiában használt elemmátrixok helyett a non-lineáris megközelítésű kormányzásfonológia abban teszi jobban elemezhetővé és látványosabbá többek között a jelen adatokat is, hogy az egyes hangokat felépítő elemeket független tengelyeken helyezi el. Ezen tengelyek ábrázolása lehetővé teszi, hogy az egyes elemek terjedése jól láthatóan ábrázolható legyen.

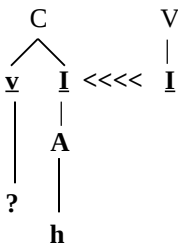
Az alábbi (1)-es példa, amely egy később részletesen bemutatandó elemterjedési esetet mutat, az elemek tengelyeken való ábrázolását szemlélteti. Aláhúzással jelöljük a melodikus tartalom fejét, azaz azon elemet, amely a legjobban hozzájárul a hang természetének kialakításához.

¹ Fordítás: **csúszás** FN csúszás, elcsúszás. **Megcsúszott és beleesett a vízbe!** [<Fr. *glissade*]

A fenti ábrázolásban és a jelen cikkben Scheer (1999) struktúráját Harris (1994) elképzeléseivel ötvözöm, hogy a veláris mássalhangzó palatalizálódását szemléletesebben bemutathassam. Scheer ábrázolása szerint ugyanis az affrikáták zárhangként kezdődnek és frikatívaként végződnek (2).

(2) /tʃ/ Scheer (1999) ábrázolásában

Harris azonban ezen hangok ábrázolásakor két gyökércsomópontot használ (1), melyekhez bizonyos elemek közösen, mások pedig csak az egyik vagy a másik csomópontoz kapcsolódnak. Az első, általam preferált (1)-es affrikáta-ábrázolásban látható, hogy az **I** *palatalitás* elem mindkét csomópont közös tulajdonsága, és az a veláris zárhangban nem volt jelen, ám az őt követő magánhangzóból áterjedve a zárhangot affrikátává palatalizálja.

A fenti ábrákon, kiváltképpen az (1)-es alatt már jól látható, miért is olyan találó Scheer elemstruktúrája, mely a magánhangzókban és a mássalhangzókban ugyanazon elemek létét írja le, és így könnyen megmagyarázhatóvá tesz olyan folyamatokat, ahol az egyik a másik hatására változik, mint a palatalizáció.

Alább (3)-as alatt látható Scheer teljes készlete a hangokat felépítő elemekről, melyeket jelen cikkemben használok.

(3) (a) <i>Helyet meghatározó elemek</i>	<i>fonetikus megjelenés</i>
I palatalitás	[ɪ]
U velaritás	[ʊ]
B <u>labialitás</u> /ajakkerekítés	[ʊ]
A nyíltság, RTR	[a]
v jelöletlenség, a nyelv pihenő állása	[ɪ]
 (b) <i>Módot meghatározó elemek</i>	
? zár	
h zaj	
B <u>labialitás</u> /ajakkerekítés	
N nazalitás	
† ATR	
L laza hangszalagok	

2. A kreol fonémakészlete a franciáéhoz hasonlítva

A kreol nyelvek között nem szokatlan, hogy bizonyos jelöltebb hangok, melyek lexifikáló nyelvük részei, a kreolok fonémakészletéből hiányoznak. Ez igaz az SLC magánhangzóira is, mássalhangzói között azonban találunk olyan fonémát is, amely nem része a lexifikáló nyelvnek.

Későbbi folyamatábrázolásaimhoz jó alapként szolgál, ha ábrázolom a kreol magán- és mássalhangzóit, valamint siklóhangjait, összevetve azokat a franciáéival, Frank (2007) alapján (1–4. táblázat).

1. táblázat: Francia és SLC orális magánhangzók (a szürke mezők az SLC-ből hiányoznak)

	elől képzett		centr	hátsó képzett	
	nem ajakker.	ajakker.		nem ajakker.	ajakker.
zárt	i	y			u
közép-zárt	e	ø	ə		o
közép-nyílt	ɛ	œ			ɔ
nyílt	a			ɑ	

2. táblázat: Francia és SLC nazális magánhangzók (a szürke mezők az SLC-ből hiányoznak)

	elől képzett		centr	hátsó képzett	
	nem ajakker.	ajakker.		nem ajakker.	ajakker.
közép-nyílt	ẽ	œ̃			õ
nyílt				ã	

3. táblázat: Francia és SLC siklóhangok (a szürke mező az SLCnek nem része, a sátrózott mezőkben lévő siklóhangok pedig a franciában nem találhatóak meg. (A retroflex siklóhang csak Frank (2007) szerint része a nyelv inventáriumának, Carrington (1984) nem jelöli.)

elől képzett nem ajakker.	elől képzett ajakkerekítéses	hátsó képzett	retroflex	zöngétlen
j	ɥ	w	ɭ	h

4. táblázat: Francia és SLC mássalhangzók (a szürke mezők az SLC-ből hiányoznak)

	bilabi- -ális	labio- -dentális	alveo- -lális	post- -alveol.	pala- -tális	velá- -ris	uvulá- -ris
zárhang zl. zs.	p b		t d			k g	
nazális	m		n		ɲ	ŋ	
frikatíva zl. zs.		f v	s z	ʃ ʒ			χ
laterális			l				

A kreol két affrikátája, a /tʃ/ és a /dʒ/ nem voltak benne Frank fenti táblázataiban, ám mind Frank 2001-es munkájában, mind Carrington 1984-es leírásában szerepelnek mint a nyelv fonémái.

3. Elemterjedés magánhangzó-pozíciók között

Amint korábban bemutatam, Scheer szerint a magánhangzók elemekből épülnek fel, melyek különböző tengelyeken helyezkednek el, és ezen elemek terjedésével megmagyarázhatók bizonyos hangtani folyamatok. Ilyen például a francia nyelvben jelen lévő *schwa* hang és a kreol nyelvbe átvett, eredetileg *schwa*-t tartalmazó lexikális elemekben őt helyettesítő hangok közötti összefüggés.

A francia nyelvben sűrűn használt, hangsúlytalan *schwa* a kreolban nem található meg. Kutatásaim szerint ennek pótlása kétféle módon történt a kreolizáció idején, és mindkettő magyarázható elemek lekapcsolódásával és terjedésével.

Indokoltnak látom ábrázolni a kreol magánhangzóit a Scheer-féle elemekkel, a későbbi könnyebb tájékozódás érdekében, így a magánhangzók táblázata a kormányzásfonológiában (későbbiekben szintén: GP azaz Government Phonology) a következőképpen alakul:

5. táblázat: A francia és SLC magánhangzók ábrázolása a GP szerint (a szürke mezők az SLC-ből hiányoznak)

	elöl képzett		centr	hátl képzett	
	nem ajakker.	ajakker.		nem ajakker.	ajakker.
zárt	(<u>I</u>)	(<u>B.I</u>)			(<u>B.U</u>)
közép-zárt	(<u>A.↑.I</u>)	(<u>A.B.↑.I</u>)	(<u>A.v</u>)		(<u>A.B.↑.U</u>)
közép-nyílt	(<u>A.I</u>)	(<u>A.B.I</u>)			(<u>A.B.U</u>)
nyílt	(<u>A</u>)			(<u>U.A</u>)	

3.1. Teljes elemterjedés

Azokban az esetekben, amikor a *schwa*-t követő szótag szóvégi és (hagyományos elnevezéssel) nyílt, azaz a magánhangzóját nem követi újabb CV egység, a *schwa* összes eleme lekapcsolódik, és az őt követő pozíció összes eleme áttérjed a megüresedett pozícióra. Ez megtörténik az általam talált példák

tanúsága szerint mind elöl, mind hátul képzett magánhangzók esetében, mint alább:

(4) SLC magánhangzó	francia	SLC	magyar
/ɛ̃/	<i>d(e)main</i>	<i>denmen</i> ²	'holnap'
/u/	<i>g(e)nou</i>	<i>jounou</i>	'térd'
/i/	<i>p(e)tite</i>	<i>piti</i>	'kicsi'
/e/	<i>p(e)ser</i>	<i>péze</i>	'súlyosnak lenni'

A következőekben két példán ábrázolom az elemek lekapcsolódását és terjedését a kormányzásfonológiában, mégpedig nukleáris projekció útján, azaz egy mássalhangzó pozíción átívelő módon.

(5) Francia: <i>genou</i> [ʒənu]				→	SLC <i>jounou</i> 'térd' [ʒunu]			
C	V ₁	C	V ₂		C	V ₁	C	V ₂
	+							
	A		B			• <<<<		B
	ɥ		U			• <<<<		U
ʒ	(ə)	n	u		ʒ	u	n	u
Francia: <i>demain</i> [dɛmɛ̃]				→	SLC <i>denmen</i> 'holnap' [dɛ̃mɛ̃]			
C	V ₁	C	V ₂		C	V ₁	C	V ₂
	+							
	A		A			• <<<<		A
	ɥ		I			• <<<<		I
			N			• <<<<		N
d	(ə)	m	ɛ̃		d	ɛ̃	m	ɛ̃

² A francia és SLC alakok példaként való említésénél az adott nyelv ortográfiáját használom. Az SLC-ben az 'en' a nazális közép-nyílt, nem ajakkerekítéssel magánhangzót jelöl. A Függelékben látható az SLC ortográfiájának magyarázata.

A fenti két példán látható, ahogyan a *schwa*-t felépítő apertúra és jelöletlenség elemek lekapcsolódnak, majd megüresedett pozíciójukba az őket követő V_2 magánhangzó pozíciójának összes eleme áterjed.

3.2. Részleges elemterjedés

Azoknak a szavaknak az esetében, amelyekben a V_2 pozíciót további V pozíció követi, azaz vagy (hagyományos értelemben) zárt szótagban áll (ekkor az utána következő CV egység magánhangzójának nincs melodikus tartalma), vagy nem a szó utolsó magánhangzója (ekkor az utána következő CV egység magánhangzójának van melodikus tartalma), csupán lekapcsolódás és/vagy részleges elemterjedés figyelhető meg. Az általam talált példákban ezen elem minden esetben elsősorban az **I** *palatalitás* elem. Két **I** elemet (mint fejet) tartalmazó magánhangzó figyelhető meg ezen szavak V_1 pozíciójában a kreol nyelvben: az /i/ (**I**) és az /e/ (**A.†.I**).

A három magánhangzó, mely V_2 pozícióban van és az általam talált példákban **I** elemüket áterjeszthetik az előttük megürülő V_1 pozícióba, a következők: /ɛ/, /e/ és /ɛ̃/. A kreol nyelv magánhangzóit közül csupán ezek és a korábban említett /i/ (**I**) tartalmaznak **I** elemet.

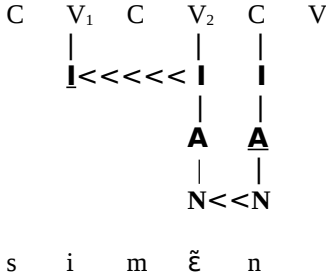
(6) SLC magánhangzó	francia	SLC	magyar
/ɛ/	f(e)nêtre	finèt	'ablak'
	r(e)bel	wébèl	'lázadó'
/e/	s(e)crétaire	sigwètè	'titkárnő'
/ɛ̃/	s(e)maine	simenn	'hét'

Ezen magánhangzók GP szerinti ábrázolása a következő: /ɛ/ (**A.I**), /e/ (**A.†.I**) és /ɛ̃/ (**A.N.I**), azaz mind tartalmazza az **I** *palatalitás* elemet, valamint még fel-tűnik, hogy az **A** *nyíltság* elemet is. Ez alapján felmerülhet annak a lehetősége, hogy ezen esetben a V_1 pozíció teljes melodikus tartalmának nem kell lekapcsolódnia, *nyíltság* elemét megtartja és csupán a *palatalitás* elem terjed át rá. Alább ábrázolom az egyik lehetséges terjedést a *simenn* 'hét' szó példáján:

(7)

C	V_1	C	V_2	C	V
	+				
	v		I		
	A		A		
s	(ə)	m	ɛ	n	

(8)

Az **I** elem azonban további példák tanúsága alapján nem csupán a V₂ pozícióból terjedhet, hanem epentetikus magánhangzó formájában is megjelenhet. Ekkor szintén az elöl képzett zárt és közép-zárt magánhangzók beillesztése történik, mint az alábbi környezetekben, nyílt és hátul képzett magánhangzókat megelőző pozíciókban.

(9) SLC magánhangzó	francia	SLC	magyar
/u/	r(e)tourner	witounen	'visszaad, visszatér'
/õ/	r(e)vanche	wivanj	'bosszú'
/a/	gr(e)nade	gwinad	'gránátalma'
/ɔ/	r(e)pos	wipo	'pihenés'

4. Elemterjedés magánhangzóról mássalhangzóra vagy annak pozíciójába

Adatgyűjtésemben megfigyeltem az eddigieken túl elemterjedést magánhangzói pozícióból mássalhangzói pozícióba is, melynek ezúton két formáját mutatom be: mássalhangzó palatalizálódását és siklóhang beillesztődését³.

4.1. Palatalizáció

Adatgyűjtésemben megfigyeltem, hogy az olyan francia eredetű szavakban, amelyekben egy veláris zárhangot elöl képzett magánhangzó (/i/, /ε/ és /e/) követett, az SLC a zárhangot palatalizáltan, affrikataként vette át.

Nem történt azonban a francia zárhangok esetében palatalizáció, amikor azok szó végén, azaz tartományvégi üres magánhangzó-pozíció előtt, vagy hátul képzett magánhangzók előtt voltak, illetve amikor egy másik mássalhangzó volt a két kérdéses pozíció között. Alább láthatóak példaim azon kör-

³ Egyebek között azért is állítom, hogy a siklóhang mássalhangzói pozíciót foglal el a nyelvben, mert egyéb cikkek vizsgálják a hátravetett határozott névelőt, melyben a siklóhang mássalhangzóként viselkedik (Nikiema 1999).

nyezetekre, ahol előfordul (10a-b), majd ahol nem fordul elő palatalizáció (10c-d).

(10) (a) /k/ ⇒ /tʃ/

Magánhangzó	francia	SLC	magyar
/i/	<i>procurer</i>	<i>potʃiwé</i>	'kapni, szerezni'
/i/	<i>occupation</i>	<i>otʃipasyon</i>	'foglalkozás'
/ɛ/	<i>cœur</i>	<i>tʃè</i>	'szív'
/i/	<i>curcuma</i>	<i>tʃitʃima</i>	'kurkuma'

(b) /g/ ⇒ /dʒ/

Magánhangzó	francia	SLC	magyar
/e/	<i>blaguer</i>	<i>bladʒé</i>	'viccelni'
/i/	<i>les anguilles</i>	<i>zandʒi</i>	'édesvizi angolna'
/ɛ/	<i>guèpe</i>	<i>dʒèp</i>	'darázs'
/e/	<i>guetter</i>	<i>dʒété</i>	'elvágni, várni'

(c) /k/ ⇒ /k/

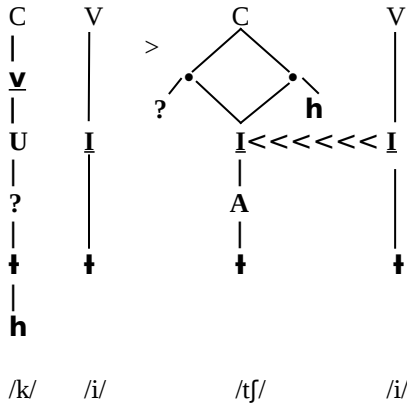
Követő pozíció	francia	SLC	magyar
/ɔ/	<i>cacao</i>	<i>kako</i>	'kakaó'
/l/ (msh)	<i>claire</i>	<i>klé</i>	'tisztá'
/w/ (msh)	<i>cru</i>	<i>kwi</i>	'nyers'
/ø/ (üres)	<i>boutique</i>	<i>boutik</i>	'bolt'
/u/	<i>ma commère</i>	<i>makoumè</i>	'pletykás férfi, nő'

(d) /g/ ⇒ /g/

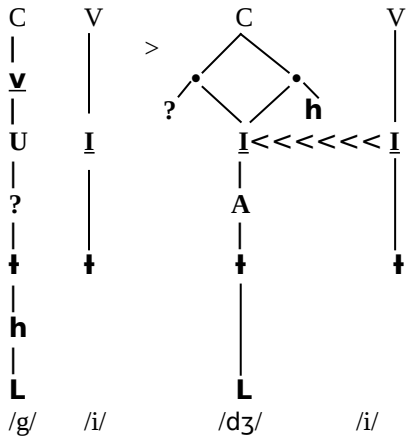
Követő pozíció	Francia	SLC	Magyar
/a/	<i>garde</i>	<i>gad</i>	'őr'
/l/ (msh)	<i>glissade</i>	<i>glisad</i>	'csúszás'
/w/ (msh)	<i>gris</i>	<i>gwi</i>	'szürke'
/ø/ (üres)	<i>vinaigre</i>	<i>vinèg</i>	'ecet'
/l/ (msh)	<i>l'Angleterre</i>	<i>Langlitè</i>	'Anglia'

A (11a-b) ábrákon az látható, hogyan terjed át a zárhangra az öt követő magánhangzó pozícióban található **I** elem, megváltoztatva a mássalhangzó pozíciójában található struktúrát. Látható, hogy szinte minden elemében meg egyezik a zárhang és az affrikáta, az **A nyíltság** elemet kivéve. Elképzelésem szerint mivel a kreolban nem található palatális zárhang, az így létrejövő affrikáta a legközelebb lévő megoldás.

(11) (a) [ki] > [tʃi]

(b) [gi] > [dʒi]

A a terjedés a magánhangzó pozíciójából regresszív módon történik, lokálisan. Ezzel ellentétben, bármilyen magánhangzói pozíció kövesse is (a kitöltetlenül kívül) a felszíni formában a zárhangokat, amennyiben kettőjük között egy másik pozíció (a CVCV fonológia ábrázolásában kettő) van, a terjedés nem valósulhat meg, mert blokkolja a közbülső CV szekvencia.

(12) *glisad* 'csúszás'

C	V	C	V	C	V	C	V
g		l	i	s	a	d	
<<<	<<<						

4.2. Siklóhang beillesztése

A vizsgált forrásokban nem egy olyan példát találtam, ahol egy magánhangzó-kapcsolat siklóhang beillesztése útján oldódik fel. A siklóhangok beillesztése ugyan szó elején és végén is megfigyelhető a nyelvben, ám azok a szótári adatgyűjtés azon hiányossága miatt, hogy szövegkörnyezet nagyon kevés esetben elérhető, jelen cikkben nem analizálhatóak. A szavakon belül azonban megfigyelhető mind regresszív, mind progresszív elemterjedés.

(13) példák Nikiema (1999)-től

megelőző mgh	francia	SLC/HC ⁴	magyar
/e/	<i>féodal</i>	<i>feyodal</i>	'feudális'
/e/	<i>océan</i>	<i>oseyan</i>	'óceán'
/a/	<i>aéroport</i>	<i>ayewopò</i>	'repülőtér' (regresszív terjedés)
/ɔ/	<i>poème</i>	<i>powèm</i>	'vers'

Az első kettő példa esetében a 15-ös pont alatt látható, hogy a hiátus első magánhangzója közép-zárt, elől képzett /e/, melynek elemei (**A.†.I**) tartalmazzák az **I** *palatalitás* elemet. Ez terjedhet át az őt követő üres mássalhangzói pozícióba, így jelöletlenebbé téve a szerkezetet. Ehhez hasonlóan a negyedik példában az /ɔ/ hangzó (**A.B.U**) elemei közül szintén a fej, az **U** *velaritás* elem, valamint itt a **B** *labialitás/ajakkerekítés* elem is terjed, melyet alább ábrázolok.

(14) francia : *poème*

C	V	C	V	C	V
p	ɔ		ɛ	m	

SLC/HC : *powèm* 'vers'

C	V	C	V	C	V
p	ɔ	w	ɛ	m	

U,B > •

(15) *féodal*

C	V	C	V	C	V	C	V
f	e		ɔ	d	a	l	

SLC/HC : *feyodal* 'feudális'

C	V	C	V	C	V	C	V
f	e	j	ɔ	d	a	l	

I> > •

⁴ Haitian Creole: a Haitin beszélt francia alapú kreol nyelv.

A (13)-ban található példák között a 'repülőtér' jelentésű *ayewopò* szóban, amint a kiemeléssel is látható, az elől képzett kerekítetlen siklóhang kerül beillesztésre annak ellenére, hogy az üres C pozíció előtt I elemet nem tartalmazó magánhangzó áll. A terjedés ezen esetben regresszív.

(16) <i>aéroport</i>										SLC/HC : <i>ayewopò</i> 'repülőtér'									
C	V		C	V	C	V	C	V	C	V		C	V	C	V	C	V	C	V
a			e	ɛ	ɔ	p	ɔ	ɛ				a	j	e	w	o	p	ɔ	
																			•<I

Összegzés

Jelen elemzés a kormányzásfonológia keretén belül a szigorú CV fonológia elméletével elemzi a Saint-Lucia szigetén beszélt francia alapú kreol nyelv hangtanának egyes jelenségeit. A lexifikáló nyelv, a francia fonémakészletét a kreol fonémakészletével összehasonlítva és egy szótár adatait elemezve a hirtelen kreolizáció alatt feltételezhetően végbement folyamatokat ábrázolom. A magánhangzókat és mássalhangzókat felépítő Scheer-féle elemek terjedése ad magyarázatot mind a magánhangzói pozíciók közötti, mind a magán- és mássalhangzói pozíciók közötti terjedésre. Ilyen módon ábrázolom a magánhangzók elemeinek terjedését a franciából át nem vett magánhangzó pótlásakor, zárhangok őket követő elől képzett magánhangzók hatására bekövetkező palatalizációjakor, valamint siklóhangok beillesztésekor. Az elemzett terjedési folyamatok környezeteinek elemzésekor fény derül a környezet tulajdonságainak fontosságára, mint a közbeékelte és környező pozíciók milyensége vagy a magánhangzói minőségek.

Elemzésem a francia alapú kreol nyelv komplexitásának azon vetületét vizsgálja meg, melyre egy általánosságban szinkron folyamatokban alkalmazott elmélet diakrón keretek között alkalmazható. Úgy vélem, a szigorú CV fonológia és a hangok elemekre való bontása a kormányzás és engedélyezés feltételei mellett a szinkron nyelvi folyamatokon túl több más, ezekhez hasonló jelenséget is modellálhat, átláthatóbbá tehet.

Függelék

Alább jelzem a cikkben a kreol nyelv ortográfiájával leírt példák Frank (2001) szerinti megfelelőit fonetikus jelekkel azon hangokra vonatkozóan, amelyeknél az IPA megjelölés nem egyezik meg az ortográfia által jelölttel.

Mássalhangzók		Magánhangzók	
szimbólum	fonetikus átírás	szimbólum	fonetikus átírás
s	[s]	é	[e]
ch	[ʃ]	è	[ɛ]
j	[ʒ]	a	[a]
tj	[tʃ]	ou	[u]
dj	[dʒ]	ò	[ɔ]
ng	[ŋ]	en	[ɛ̃]
		on	[ɔ̃]
		an	[ã]
Siklóhangok			
y	[j]		
r	[ɹ]		

Hivatkozások

- Bickerton, Derek 1984. The language bioprogram hypothesis. *Behavioral and Brain Sciences* 7: 173–221.
- Carrington, Lawrence 1984. St-Lucian Creole: A descriptive analysis of its phonology and morpho-syntax. *Kreolische Bibliothek, volume 6*: Hamburg, Helmut Buske.
- Frank, David B., ed. 2001. *Kwéyòl Dictionary*. Castries, Saint Lucia: Ministry of Education Government of Saint Lucia. Elérhető: <http://www.saintluciancreole.dbfrank.net/dictionary/KweyolDictionary.pdf> Elérés dátuma: 2016. február 7.
- Frank, David B. 2007. *Sources of St. Lucian Creole vocabulary*. Presented at the summer meeting of the Society for Pidgin and Creole Linguistics: University of Amsterdam, elérhető: http://linguafranka.net/saintluciancreole/workpapers/sources_of_vocabulary.pdf. Elérés dátuma: 2008 november 4.
- Harris, John 1994. *English sound structure*. Oxford, Blackwell.
- Lefebvre, Claire 2001. What you see is not always what you get: Apparent simplicity and hidden complexity in creole languages. *Linguistic Typology* 5 (2-3): 186–213.
- Nikiema, Emmanuel 1999. De la variation du déterminant /la/ dans les créoles haïtien et st-lucien [A /la/ határozott névelő variációjáról a Haitin és St.Lucián beszélt kreol nyelvekben]. *Lingua* 107: 69–93.
- Reinecke, John E. 1938. Trade jargons and creole dialects as marginal languages. In: Hymes, Dell, ed. *Language in culture and society: A reader in linguistics and anthropology*. New York, Evanston and London, Harper& Row Publishers, 534–546.
- Scheer, Tobias 1999. A theory of consonantal interaction. *Folia Linguistica* 32: 201–237.
- Thomason, Sarah Grey 2005. Contact languages I: Pidgins and Creoles. In: Thomason, Sarah Grey. *Language contact: an introduction*. Edinburgh, Edinburgh University Press, 156–195.